

Aan: Bestuur
Van: Gabriel van de Luitgaarden
CC: web redactie, redactie Jacobsstaf, redactie Ultreia
Datum: 26 oktober 2022
Betreft: AVG en publicatie van foto's en persoonsgegevens

Sinds enige tijd is er onduidelijkheid over het al dan niet kunnen publiceren van foto's op onze onlinekanalen (website en Ultreia) en in de Jacobsstaf. Op dit moment zijn we dan ook zeer terughoudend met het publiceren van foto's waarop mensen herkenbaar staan afgebeeld.

Na een suggestie van de web redactie heb ik onderzoek gedaan naar de zogeheten journalistieke uitzondering in de AVG. Deze uitzondering is opgenomen in de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) in artikel 43:

Artikel 43. Uitzonderingen inzake journalistieke doeleinden of academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvormen

1 Deze wet, met uitzondering van de artikelen 1 tot en met 4 en 5, eerste en tweede lid, is niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden en ten behoeve van uitsluitend academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvormen.

2 De navolgende hoofdstukken en artikelen van de verordening zijn niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden en ten behoeve van academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvormen:

- a. artikel 7, derde lid, en artikel 11, tweede lid;*
- b. hoofdstuk III;*
- c. hoofdstuk IV, met uitzondering van de artikelen 24, 25, 28, 29 en 32;*
- d. hoofdstuk V;*
- e. hoofdstuk VI; en*
- f. hoofdstuk VII.*

3 De artikelen 9 en 10 van de verordening zijn niet van toepassing voor zover de verwerking van de in die artikelen bedoelde gegevens noodzakelijk is voor het journalistieke doel of de academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvorm.

Uit dit artikel blijkt dat verwerking van persoonsgegevens (dus ook publicatie van foto's) voor journalistieke doeleinden of academische, artistieke of literaire uitdrukkingsvormen veel minder beperkingen kent. In ieder geval minder dan aanvankelijk door onszelf verondersteld.

De vraag die vervolgens opkomt is of onze publicaties vallen binnen de sfeer van de journalistieke uitzondering. Hiervoor heb ik primair de website van de Nederlandse Vereniging van Journalisten geraadpleegd. Volgens de NVJ wordt het begrip journalistiek ruim uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie. 'Journalistieke activiteiten' zijn volgens het hof alle activiteiten die bekendmaking van informatie, meningen of ideeën aan het publiek als doel hebben – ongeacht het medium. Daaruit kun je aflezen dat deze activiteiten dus niet voorbehouden zijn aan mediaondernemingen of professionele journalisten.

Volgens de NVJ: Burgers hebben in het kader van de AVG een aantal rechten ter bescherming van hun privacy. Zo hebben zij het recht op inzage in de verwerkte gegevens, het recht op verwijdering (vergetelheid) en het recht op rectificatie. Voor journalistieke activiteiten, door wie ook verricht, geldt een flink aantal vrijstellingen. Als gevolg van deze vrijstellingen (die ook gelden voor academische, artistieke en literaire uitdrukkingsvormen) is een groot deel van de rechten die burgers hebben op grond van de AVG niet van toepassing. Als in een journalistiek artikel persoonsgegevens staan vermeld, zoals een voor- en achternaam en een foto, dan heeft de betrokkene geen recht op vergetelheid: er kan dus niet gevraagd worden de naam te verwijderen, ook bestaat er op grond van de AVG geen recht op inzage en geen recht op rectificatie.

De Autoriteit Persoonsgegevens hanteert een wat beperktere invulling.

Het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP, voorloper AP) besloot in 2007 in Nederland tot het vaststellen van 'richtsnoeren' om te kunnen analyseren of een artikel onder de journalistieke exceptie valt. De richtsnoeren hebben het karakter van een beleidsregel. Er vindt een globale beoordeling plaats door naar de uiting in context te kijken en daarna tot een afweging van belangen te komen. Daarbij worden vier criteria gehanteerd:

- 1. Is de activiteit gericht op (objectieve) informatieverzameling en verstrekking?*
- 2. Gaat het om een regelmatige bezigheid?*
- 3. Gaat het erom iets van maatschappelijke strekking aan de orde te stellen?*
- 4. Kent de publicatie een recht van repliek of rectificatie achteraf?*

Als een publicatie aan alle vier criteria voldoet, is de journalistieke exceptie in ieder geval van toepassing. Maar: ook wanneer een publicatie niet aan alle criteria voldoet, kan de vrijstelling gelden.

(bron: ictrecht.nl)

In de bijlage staat de uitleg van deze criteria op de website van de AP.

Mijn conclusie is dat het Genootschap valt binnen de scope voor journalistieke vrijstelling, en soms ook binnen de academische, artistieke en literaire uitdrukkingsvormen.

Onze publicaties in druk en online omvatten algemene informatie, meningen en ideeën ten behoeve van het publiek. We voldoen aan de vier criteria van de AP.

Voorstel

Voorgesteld wordt om vast te stellen dat onze publicaties passen binnen de wettelijke vrijstellingen voor journalistieke, academische, artistieke en literaire uitdrukkingsvormen. Daarmee kunnen we in onze publicaties gebruik maken van foto's van personen, ongeacht of deze lid zijn van het Genootschap.

Bijlage

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is slechts gedeeltelijk van toepassing op persoonsgegevens in journalistieke publicaties op internet. Daarmee is een balans gevonden tussen privacybescherming en vrijheid van meningsuiting. Om onder de journalistieke uitzondering te vallen, moet een publicatie een uitsluitend journalistiek doel hebben. Of dit zo is, hangt van 4 criteria af.

1. Objectieve informatieverzameling

Is de publicatie gericht op objectieve informatieverzameling en -verstrekking? Bij een interactieve publicatie is ook de aard van de reacties van belang. Er moet duidelijk onderscheid zijn tussen feiten, beweringen en meningen. Kan iedere websitebezoeker vrijuit reageren of is er controle op de reacties?

2. Regelmatige bezigheid

Een weblog met een paar verouderde bijdragen kan zich minder snel beroepen op de journalistieke uitzondering dan een website waarop regelmatig iets nieuws verschijnt.

3. Maatschappelijke strekking

De publicatie moet een maatschappelijk belang dienen. Bijvoorbeeld het bekendmaken van misdragingen van een volksvertegenwoordiger of directeur van een bekend of groot bedrijf. De publicatie moet hierbij wel voldoende onderbouwd zijn.

4. Recht van repliek

Er moet een zogeheten recht van repliek zijn. Dat houdt in dat betrokkenen het recht hebben te reageren op onjuiste, onvolledige of overbodige informatie. Ook hebben zij recht op rectificatie (verbetering) van deze informatie.

Gevolgen journalistieke uitzondering

Valt een publicatie onder de journalistieke uitzondering? Dan hoeft de auteur onder meer geen toestemming te vragen aan de betrokkenen voor het gebruik van hun persoonsgegevens.